

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

«Når mamma og pappa krangler»: Barnevernet og familievernets barneperspektiv i høykonfliktsaker- et samarbeid?

«When mom and dad are fighting»: Child welfare and family welfare's child perspective in high conflict cases – a cooperation?

Tale Kvalheim Thorgrimsen

Kandidat nummer: 402

Bachelor i sosialt arbeid

Fakultet for helse og sosialvitenskap - Institutt for velferd og deltaging

antall ord: 10 535 (alternativ B)

Innleveringsdato: 20.05.2020

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

The aim of this thesis is to research at what capacity children rights to be heard, in cases that involve them, are being conducted within institutes of family welfare and child welfare. The study focuses on cases involving high conflict between the child's parents, and are seen in context of mediation within family welfare, and investigative frame of child welfare. The study also focuses on cooperation between these two institutes, at what capacity it is now and how to improve and encourage further cooperation, in high conflict cases. Three professionals was interviewed for the study, were two work in family welfare, and one within child welfare. The study show that there are room for children to express themselves within both institutes, though there were some limitations in family welfare. The study also show a lack of cooperation between family welfare and child welfare outside the norm of formal and legal regulations. The communication was limited to letters and a rare phone call.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
2.0 Barn og foreldrekonflikt – Hvordan ser feltet ut?.....	5
2.1 Barneverntjenesten	5
2.2 Familievernkontor	7
2.3 Mekling.....	8
2.4 Samværsavtale.....	9
2.5 Barns uttalelsesrett og medvirkningsrett	9
2.6 Tidligere forskning	10
3.0 Metode.....	13
3.1 Etske refleksjoner	16
4.0 Presentasjon og diskusjon av resultat.....	17
4.1 Informantenes erfaring med høykonflikt.....	18
4.2 Barns tilstedeværelse i samtaler.....	20
4.2.1 Generell praksis rundt barnesamtaler	20
4.2.2 Barnesamtalen – hvordan ser den ut?	22
4.2.3 Barns medvirkning	23
4.2.4 Barneperspektivet – hvordan informantene snakker om barn.....	25
4.3 Juridiske problemstillinger	26
4.3.1 Informantenes bevissthet rundt lovverk.....	26
4.3.2 Lovendrings påvirkning på praksis	27
4.4 Samarbeid mellom instanser.....	27
4.4.1 Det formelle samarbeidet.....	28
4.4.2 Er det forskjell mellom by og distrikt?	29
4.4.3 Oppfatninger av den andre instansen.....	30
4.4.4 Hvordan ser et bra samarbeid ut?	31
5.0 Konklusjon.....	33

6.0 Litteraturliste.....	34
Vedlegg 1.....	36
Vedlegg 2.....	39

1.0 Innledning

Barn og deres rettigheter er et tema som ofte er oppe for diskusjon. I den offentlige debatten legges det vekt på å beskytte, utbedre og sikre barns rettigheter. Likevel kan dette være vanskelig når det kommer til saker som omhandler barns forhold til foreldre, da spesielt i forhold til barnefordelingssaker med høykonflikt.

Før jeg begynte på sosionomstudiet, jobbet jeg på familievernkontor som inntakskonsulent. Der tok jeg imot henvendelser og var den første klienter møtte på telefonen. Dermed kom den første og generelle informasjon som klienter fikk, fra meg. Et flertall av de som ringte, tok kontakt som følge av samlivsbrudd, der mangel på foreldresamarbeid kunne være en følge av dette. Saker med mangel på samarbeid mellom foreldre bar preg av konflikt, til tider høykonflikt. Ofte ble det et problem at den ene av forelderen ikke ville møte på familievernkontoret som resulterte i at samarbeidet stanset der. Disse sakene ble da avsluttet.

Sosionomstudiets praksisperiode tilbrakte jeg i en kommunal barnevernstjeneste. Der var jeg med undersøkelses teamet. I flere av sakene jeg deltok i, bestod bekymringen av et høyt konfliktnivå mellom foreldrene etter samlivsbrudd. Mange av disse undersøkelsene ble avsluttet med konklusjonen at omsorgen var «god nok», men at det manglet samarbeid mellom foreldrene. Foreldrene kunne da bli tilbudt hjelpetiltak i form av kurs, noe de ofte takket nei til.

Med min kjennskap til familievernet, undret jeg meg av og til om hvorfor disse familiene ikke ble henvist til familievernkontoret, eller oppfordret til å selv ta kontakt der. Samtidig hadde jeg kjent på frustrasjon, når jeg var ansatt på familievernkontoret, at en ikke hadde mulighet til å få inn begge foreldrene til foreldresamarbeid. Min antagelse var at om en hadde en bedre overlapping mellom familievernet og barnevernstjenesten, kunne flere foreldre i høykonflikt få den hjelpen de trengte og på den måten bidra til en bedre situasjon for barna. På grunnlag av disse erfaringene, ønsker jeg å undersøke følgende problemstilling i denne oppgaven:

Hvordan ivaretar barnevernet og familievernet barnets rett til å bli hørt i barnefordelingssaker med høy konflikt?

Videre vil jeg undersøke:

I hvilken grad befinner barn seg i gråsonen mellom to instanser og to lover?

I hvilken grad samarbeider de to instansene?

2.0 Barn og foreldrekonflikt – Hvordan ser feltet ut?

Barns juridiske rettigheter er nedfelt i tre ulike lovverk her i landet. I bunn ligger grunnloven som presidens. De to særlovene som regulerer feltet er barneloven (Lov om barn og foreldre) og barnevernloven. Den førstnevnte viser til en privatrettslig lov der foreldre som hovedprinsipp har bestemmelsesrett over barnet. Hvis det skulle vise seg at det er bekymring for foreldres omsorgsevne kan en offentlig tjeneste bryte inn å hjelpe, nemlig barnevernstjenesten. Deres mandat er innen offentlig rett og er nedtegnet i barnevernsloven. Barns rettigheter er også nedtegnet i internasjonal sammenheng i form av barnekonvensjonen utstedt av FN.

Under går jeg gjennom de tjenester, lovreguleringer og prinsipper som staten har fastsatt og utarbeidet for å beskytte barn i Norge. Deretter går jeg igjennom tidligere forskning på dette feltet.

2.1 Barneverntjenesten

Barneverntjenesten er en offentlig instans regulert av barne- og familiedepartementet, og er delt opp i to ulike nivå, den statlige og den kommunale. Tjenesten er lovfestet i barnevernloven. Den har som mandat å beskytte barn, der deres hovedoppgaver er å «sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.» (Bunkholdt & Kvaran 2018, s.18). Selv om hovedansvaret for barns omsorg ligger hos foreldrene, er det tilfeller der dette ikke er godt nok for barnet. Det kan være mange grunner til dette blant annet sykdom, rus og vold. Familien kan også stå ovenfor situasjoner som midlertidig begrenser omsorgsevnen, deriblant dårlig økonomi og/ eller manglende foreldresamarbeid med høykonflikt etter samlivsbrudd.

Når den kommunale barneverntjenesten må inn å undersøke barns omsorgssituasjon, er det flere prinsipper de forholder seg til. Det viktigste og mest sentrale er prinsippet om barns beste (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 27). Dette prinsippet er nedtegnet både i barnevernsloven og i barnekonvensjonen art. 3. Dette prinsippet har sine utfordringer, da det ikke alltid er klart om hva som er det beste for barnet. Derfor omhandler neste prinsipp at det skal være mildest mulig inngrep (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s.30). Med dette menes at barnevernstjenesten først og fremst skal hjelpe barnet ved å tilføre det minst mulig belastning. Av de hjelpetiltak barnevernstjenesten har til rådighet, skal de derfor begynne med de minst inngripende tiltakene som for eksempel veiledning eller hjelpetiltak i hjemmet. Å ta barnet ut av hjemmet er det mest drastiske av barnevernets intervensjoner. Det faglige grunnlaget for disse prinsippene er med utgangspunkt i barnets tilknytning og relasjon til sin biologiske familie. Dette er også knyttet opp mot andre prinsipper som relasjon og tilknytning, og det biologiske prinsippet. Dette temaet vil jeg ikke gå videre på i denne oppgaven, da det ikke har relevans for problemstillingen.

Det siste prinsippet barnevernet må forholder seg til er barns medvirkning (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s.30). Dette prinsippet har kommet i senere tid og har blitt gradvis styrket de siste årene. Barn har etter barnevernsloven §6-3 rett til å uttale seg. Her påpekes det at barns uttalelse skal vektlegges som medvirkning i saken, i samsvar med barns alder og modenhet. Med andre ord gjøres det et skille mellom uttalelse og medvirkning, der medvirkningen bør veies opp mot de forgående prinsippene. Dette åpner igjen for at det skal utøves faglig skjønn.

2.2 Familievernkontor

Familievernet er en tjeneste med historisk utgangspunkt i to ulike spor. Det ene sporet har utgangspunkt i kirkene, der prestene ønsket å fremme god spirituell harmoni i familien og forebygge skilsmisse (Kummen 2016 s,11). Det andre sporet var initiert av offentlige helsemyndigheter for å fremme seksualopplysning og mental og fysisk helse (Kummen 2016, s. 11). Det kan sies at familievernet i sine forskjellige former ble opprettet på begynnelsen av 1900- tallet. Likevel var det først i 1997 at tjenesten fikk sin egen lov, Lov om familievernkontor. Denne loven viser til familievernets oppgaver, styring og plikter. I følge denne loven er det tre områder som står sentralt i form av familievernets oppgaver (Kummen 2016, s. 61). Det ene er at familievernkontoret skal utstede mekling ved samlivsbrudd. Det andre er at kontoret er pliktig til å tilby rådgivning og behandling av kliniske saker i forbindelse med familier. Til slutt skal familievernkontoret også tilby andre tiltak som kurs og informasjon innenfor familierelaterte tema.

Jeg velger her å presentere sentrale begrep knyttet til familievernets oppgaver i arbeid med familier. *Foreldreansvar* viser til det juridiske ansvaret foreldre har ovenfor barn. Barneloven §30 gir en nærmere beskrivelse av hva dette innebærer. I *barnefordelingssaker*, viser dette både til mekling og når det reises sak i tingretten. Begrepet barnefordelingssak refererer til saker der barnas foreldre ikke lenger bor sammen og det er uenighet mellom foreldre om barnets bosted og samvær. I slike saker er det vanlig å snakke om *foreldrekonflikt*. Nivået av konflikt mellom foreldrene kan variere og begrepet foreldrekonflikt kan omhandle alt fra foreldre som generelt har et brukbart samarbeid med få konfliktområder, til *høykonflikt*. Når en bruker begrepet høykonflikt, viser det til saker der konfliktnivået mellom foreldre er så høyt at samarbeid er nærmest umulig. I en del av disse sakene, vil bare det å få foreldre inn i samme rom, være vanskelig. Høykonfliktsaker bærer ofte preg av høyt emosjonelt trykk hos foreldre, der foreldrenes evne til rasjonell tenkning er nedsatt.

Begrepsforklaringene over bygger på min samlede forståelse av begrepene basert både på fagmateriale og informantenes bruk av begrepene. Dette er også hvordan jeg bruker begrepene i denne oppgaven.

2.3 Mekling

Mekling er et obligatorisk møte som er nedtegnet i barneloven §51 og ekteskapsloven § 26. Som hovedregel skal alle foreldre som går fra hverandre, enten om de er gift eller samboere og de har felles barn 16 år, må møte til minimum en obligatorisk meklingstime. Foreldrene har i tillegg til rådighet seks meklingstimer om de begge ønsker dette. Etter første obligatoriske møte utsteder mekler en meklingsattest som partene får med seg. Denne attesten skal vedlegges separasjonssøknaden. Meklingsattesten brukes også i forbindelse med søknad om utvidet barnetrygd. Hvis partene i senere tid bestemmer seg for å reise sak angående foreldreansvar, fast bosted eller samvær, må en meklingsattest også legges ved. Meklingsattesten er gyldig i seks måneder. Unnlater partene å bruke den til sitt formål innen denne tiden, kan foreldre bestille ny mekling for å få ny meklingsattest.

Mekling har som formål å fremme samarbeid mellom foreldre etter samlivsbrudd (NOU 2019:20, s. 26). Meklers rolle er ikke å direkte løse konflikten, men å stå som en nøytral tredjepart i midten for å få til en samværsavtale.

I senere tid har det blitt mer og mer vanlig å invitere med barn inn i meklingsprosessen. BIM (Barn i mekling) er en meklingsmodell som legger til rette for at barn skal kunne uttale seg i saker som gjelder dem. Modellen tar utgangspunkt i tre hovedspørsmål som jeg kommer tilbake til senere.

Mange foreldre ønsker fortsatt å ikke å ha med barn i første meklingsmøte, men er åpen for at kan være aktuelt på et senere tidspunkt. Begge foreldre må gi sitt samtykke for at barn skal være med i meklingen. Utviklingen er likevel at flere og flere barn får uttale seg i forbindelse med mekling.

2.4 Samværsavtale

Målet i en mekling er å hjelpe foreldre til å komme frem til en samværsavtale, men avtalen kan til enhver tid dannes, utarbeides og skrives uavhengig av meklingen. Det er derfor mulig å si at en samværsavtale er noe som kan bli sett på som separat fra mekling. En samværsavtale er en avtale som foreldre selv lager og den følger prinsippet i avtaleretten. Hovedprinsippet i avtaleloven er avtalefrihet, nemlig at begge parter står fritt til å inngå de avtaler de selv ønsker (Giske, 2007, s.32). Dette er et grunnleggende prinsipp innenfor avtaleretten at det ikke har blitt lovfestet, og baserer seg videre på prinsippet om privat autonomi, altså selvbestemmelsesrett, noe som er grunnlaget for hele vårt juridiske system (Woxholth, 2014, s. 26). Likevel er det enkelt faktorer i en samværsavtale som går utover vanlig avtalerett, nemlig at den må være skriftlig, signert og datert. Det er likevel mulig at foreldre har en muntlig avtale, noe som regnes som like gyldig innen avtaleretten, men denne kan være vanskelig å stadfeste ved eventuelle tvister.

Hovedpunktene i en samværsavtale viser til foreldreansvar, barnets faste bosted og hvor mye barnet skal ha samvær med den andre forelderen. Det mest vanlige er at foreldre har felles foreldreansvar. Hva dette innebærer er stadfestet i barneloven § 30. Felles foreldreansvar er likevel ikke det samme som fast bosted. Fast bosted er et juridisk begrep og viser til visse ansvar og rettigheter forelderen som barnet bor fast hos, jmf barneloven §36. Barnet kan også ha fast bosted hos begge foreldrene. Når fast bosted er hos den ene forelderen, har likevel den andre mulighet for samvær. Det er her viktig å påpeke at det er barnet som har rett på samvær og dette skal gjøres ut ifra prinsipp om barns beste. Barneloven har likevel nedfestet en standardisert mal for hvordan samvær med den andre forelderen kan være, og mange foreldre tar utgangspunkt i denne, jmf barneloven §43.

2.5 Barns uttalelsesrett og medvirkningsrett

I Grunnloven §104 heter det at; «Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.» Hva som menes med alder og utvikling presiseres nærmere i bl. § 31 og barnevernloven. §6-3, der alderen 7 år er tydelig gitt. Med dette menes at fra barnet fyller syv år, skal det få muligheten til å uttale seg. Paragrafene gir også yngre barn muligheten til uttalelse. Dette er knyttet opp til en skjønnsmessig vurdering om barnets evne til å denne seg egne synspunkter (Bendiksen & Haugli, 2015, s. 83).

I meklingsaker blir barn helt ned i 5 års alderen invitert med inn. Barnevernet på sin side har et prinsipp om at alle barn skal snakkes med. Dette er i tråd med barnekonvensjonens artikkel 12 som sier at alle barn fritt skal få gi uttrykk for egne synspunkter i saker som gjelder dem. Rettslige og administrative saksbehandlinger er uttrykkelig spesifisert i denne artikkelens del to.

Det bør påpekes at uttalelse er en rettighet barna har, men de er på ingen måte pliktig til å uttale seg. Barn kan dermed velge å ikke uttale seg, hvis de ønsker dette. Videre må det vises til forskjellen mellom uttalelse og medvirkning. Selv om barnet har rett på, og får uttale seg i sin sak, blir derimot vurdering på hvor mye denne uttalelsen skal vektlegges i beslutningen, avgjort av partene og andre i saken (Bendiksen & Haugli, 2015, s. 83). I de rettslige organ har det tidvis pågått en diskusjon om hvor mye barnets uttalelser skal veies opp imot prinsippet om barnets beste (Bendiksen & Haugli, 2015, s. 84). Hvis barns uttalelse tydelig strider med hva som er det beste for barnet, blir det lagt minst vekt på barnets uttalelse. Dette har blitt sterkt kritisert. Enkelte sier at dette strider imot prinsippenes ordlyd, og svekker dermed begge (Smith, sitert i Bendiksen & Haugli, 2015, s. 84).

2.6 Tidligere forskning

Forholdet mellom barnevernsloven og lov om barn og familie har skapt en gråsonerom som noen saker kan havne i, da spesielt i barnefordelingssaker med høyt konfliktnivå. Denne problemstillingen er fagmiljøer og myndigheter oppmerksom på og det blir stadig gjort forsøk på å imøtegå dette ved å utrede muligheter for endringer i behandlingen av slike saker (NOU 2017: 8, s. 20). At barn havner i mellom to ulike lovverk blir stadig forsket på og problemstillingen er kontinuerlig oppe til debatt. Både forskrifter og andre verktøy utarbeides for å styrke sikkerheten til barn. Forskningsmaterialet jeg har støttet meg på i denne oppgaven gir jeg her en kort redegjørelse for og deretter knytter dette opp imot mine egne resultater.

«Konfliktfylt barnefordeling- arena for barnevernet?» er en artikkel Per Arne Rød ga ut i 2010. I denne artikkelen undersøkes barns hverdag i konfliktfylte barnefordelingssaker, etter at retten har kommet til en avgjørelse. Undersøkelsen bygger på intervju av familier, der barn gir primær informasjon, og blir supplert av foreldre. «De fleste barna i denne undersøkelsen beskrev samspillet med foreldrene som konfliktfylt, slitsomt og uråd å unnsnippe, selv mange år etter siste domstols behandling av barnefordelingssaken.» (Rød, 2010, s.109). Rød kom frem til fire ulike kategorier i denne presentasjonen; krenkelse, beskyttelse mot krenkelse, samvær og steforeldre.

Jevne sin doktorgradsavhandling fra 2017 er en studie som tar for seg barnevernssaker med foreldrekonflikt. Studiet analyserer tre artikler tidligere publisert av henne. Den første artikkelen fra 2012 er basert på empiri i samarbeid med forskningsprosjektet «snakk med oss» (Jevne & Ulvik, 2012, s. 23) og er skrevet sammen med Oddbjørg Skjær Ulvik. Artikkelen er basert på intervju med barnevernsarbeidere og deres møte med foreldrekonfliktsaker. Artikkel nummer to har mer fokus på foreldres egne opplevelser av høykonflikt, hvor foreldre blir intervjuet. Den siste artikkelen tar for seg foreldres opplevelse av møte med barnevernet, når de står fast i en foreldrekonflikt. Jevne skriver at målet med analysen var å «utforske hvordan profesjonelle og foreldre forstår og beskriver et konfliktfylt foreldreskap på tvers av to hjem, og hvordan profesjonelle og foreldre snakker om barnevernets arbeid i disse sakene.» (Jevne, 2017, s. 49).

I 2013 skrev Wenke Gulbrandsen artikkelen «foreldrekonflikter etter samlivsbrudd: en analyse av samspill og kilder til det fastlåste». Dette er et studie av meklingsprosessen og hva som hender i meklingsrommet. Studiet bygger på et utvalg av materiale som stammer fra FORM- prosjektet (Foreldremekling ved samlivsbrudd) gjennomført ved psykologisk institutt i Oslo. Gulbrandsen viser til typiske kjennetegn ved dialog i høykonfliktsaker. «samtales mellom foreldre i tyngre konflikt var preget av skiftende temaer og høyt emosjonelt trykk.» (Gulbrandsen, 2013, s. 543). Dialogen i høykonflikt var preget av kaos, der foreldre avbrøt hverandre, skiftet tema og eskalasjon av emosjoner. Videre kjennetegn var grunnleggende mistillit, fravær av anerkjennelse og angrep og forsvar. Lavkonfliktsakenes dialog derimot viste til utfyllende kommunikasjon, løsningsorientert, åpenhet og fleksibilitet. Foreldrene hadde også et sterkt barneperspektiv, i motsetning til foreldre i høykonfliktsaker der; «hvis barn ble omtalt, var det snarere som et argument for eller imot noe, og beskrivelsene ga sjeldent et godt innblikk i barnets reaksjoner.» (Gulbrandsen, 2013, s. 544).

I 2017 ga Wenke Gulbrandsen og Odd Arne Tjersland ut en metastudie om obligatorisk mekling ved samlivsbrudd. denne artikkelen fokuserer på tidligere forskning rundt samme tema. Den viser til hvordan denne type forskning har vært fokusert, så vel som resultatene i fra 90- tallet frem til 2015. den har både på mekler og klienter som informanter for de forskjellige studier. Resultatet viser til at det er spesielt innenfor fire områder der forskere etterlyser spesifikke tilnæringsmåter og prosesser over tid (Gulbrandsen & Tjersland, 2017, s. 17). Det ene er metodeutvikling i de mest konfliktfylte sakene (Gulbrandsen & Tjersland, 2017, s.18). neste er mer tilpasset metodikk i saker der barn inviteres med i samtaler (Gulbrandsen & Tjersland, 2017, s. 19). deretter kommer utvikling og evaluering av modeller for rettsmekling (Gulbrandsen & Tjersland, 2017, s. 21). Og tilslutt samarbeidsprosjekter mellom meklere, barnevern og rettsvesen i saker der barn tar skade av betingelsene de lever under (Gulbrandsen & Tjersland, 2017, s. 21).

Astrid Strandbu skriver om barns deltagelse i boka fra 2011. Et tema her er skillet som eksisterer mellom deltagelse og medbestemmelse. Prinsippet «barns beste» diskuteres også, og hvordan tolke et så bredt prinsipp. Det vises også til barneperspektivet, som forklares som et perspektiv sett i fra barnas ståsted, med fokus på barnas opplevelse av deres egen virkelighet (Strandbu, 2011, s. 41).

Strandbu har også skrevet en artikkel om høring av barn i meklingsprosessen sammen med Mikkelsen, Thørnblad og Flåm fra 2019. Artikkelen viser til forskning rundt BIM- modellen (barn i mekling). Undersøkelsen kom frem til fire ulike dilemma mekler står ovenfor etter samtale med barn i meklingsprosessen. Den første er barnets åpenhet versus taushet. Deretter kommer meklers taushetsplikt vs. formidlingstrang. Neste er forhandling med barnet vs. fokus på barnets modningsprosess. Til slutt kommer barnets uttalelser vs. meklers sensur.

I Paulsens artikkel fra 2016 forsker hun på barns medvirkning i barnevernssaker. Her viser hun til tre kategorier av medvirkning. Liten til ingen tilstedeværelse og manglende medvirkning (Paulsen, 2016, s. 9), tilstedeværelse, men ikke medvirkning (Paulsen, 2016, s. 10), og medvirkning med samarbeidsrelasjon (Paulsen, 2016, s. 11). Paulsen fant også forhold som påvirket grad av medvirkning. Det første hun så på var møtepunkter. Hvor ofte barn møtte saksarbeider, og då spesielt samme saksarbeider. Hyppigere møter førte til større medvirkning. Det nest hun så på var alder. Jo eldre barnet var, jo mer medvirkning hadde barnet. Dette samsvarer også med lovverket om barns medvirkning i egen sak. Til slutt så hun på relasjonen barnet hadde til sin saksarbeider. Jo bedre relasjonen var, jo større medvirkningskraft hadde barnet.

Det kan se ut som mye av fokuset og/ eller empirien i tidlig forskning har fokus på foreldre, så vel som barn, og hvordan de opplever situasjonen. Når fagfolk blir spurt, er dette mer rettet mot dagens praksis innen eget felt. Derimot ser jeg mindre til hva fagfolk kan gjøre for å bedre forholdene og hindre at barn havner i en gråsonen. Dette er noe jeg ser på i min oppgave. Under vil jeg vise til mine egne undersøkelser, der jeg presenterer og reflekterer rundt mine resultater.

3.0 Metode

For å få innsyn i hvordan samarbeidet mellom familievern og barnevernstjenesten fungerer, ønsket jeg å intervju fagfolk i begge tjenestene. Jeg viser også til min egen forforståelse som jeg nevnte i innledningen. Ved å bruke denne metoden kan jeg få en bedre indikasjon på hvordan de forskjellige instansene jobber. Det vil og være mulig å undersøke hvor eventuelt samarbeid kan ha stoppet opp. Både fagteori og offentlige utarbeidet veiledere om samarbeid kan være gode redskap, men er det praktiske grunner til hvorfor det ikke er samarbeid – eller er det et eksisterende samarbeid som ikke er synlig?

Ifølge Jacobsen (2017) kan valg av informanter basere seg på flere kriterier. Jeg valgte mine informanter ut ifra en kombinasjon av bredde, variasjon og informasjon. Informantene var personer med god faglig forståelse innenfor sitt felt. Alle hadde minst fem års erfaring fra sitt respektive fagfelt, der den lengste erfaringen lå på femten år. Selv om alle informantene hadde en forholdsvis lik grunnutdanning, hadde de likevel stor variasjon i erfaring og tilleggstudanning som utgjorde stor bredde og variasjon i erfaringsgrunnlag. Det mest påfallende var alder, der de nærmest strekte seg over tre generasjoner. Det kan også vises til geografisk differens i hvor de hadde jobbet, noe som ga mulighet for å utforske forskjeller mellom bygd og by (Jacobsen, 2017, s. 114 – 117).

For å rekruttere informantene ble det utformet et informasjonsskriv (vedlegg 2) med formål, problemstilling, og videre informasjon om prosessen og kontaktinformasjon. Dette ble sendt til kontorene der informantene jobbet. Positive tilbakemeldinger kom raskt fra informantene på familievernet. Fra barneverntjenesten tok dette litt lengre tid siden barnevernsleder måtte godkjenne det. Grunnen til dette var den spesielle situasjonen Korona pandemien skapte med smitteverntiltak over hele landet. Likevel kom godkjenningen innen en måned.

Jeg valgte å ha individuelle intervju med informantene og intervjuene var satt opp i en delvis strukturert form. Jeg utviklet derfor en relativt detaljert intervjuguide (vedlegg 1) (Jacobsen 2017, s. 91). Siden mine informanter tilhørte forskjellige instanser og hadde i tillegg forskjellige yrkeserfaringer, var det behov for å tilpasse intervjuguiden spesifikt til hver enkelt. Intervjuguiden var likevel åpen nok til at muligheten for oppfølgingsspørsmål kunne komme i forbindelse med det informantene selv sa under intervjuene. Dermed kunne jeg unngå at samtalen ble for rigid og lukket.

Problemstillingen ble sendt med i informasjonsskrivet som informantene fikk. Dette ga informantene tid til å tenke og bevisstgjøre seg egne erfaringer i takt med problemstillingen. Videre i informasjonsskrivet ble også ønske om bruk av båndopptak under intervjuet nevnt. Dette var for å sikre at informasjonen blir korrekt notert og senere sitert. I samsvar med reglene i dette bachelorprogrammet har veileder hørt det muntlige samtykket fra informantene angående lydopptak. Intervjuene varierte fra 30 til 45 minutter. Jeg hadde tre intervju der et var på 31 minutter, neste på 43 minutter og siste på 44 minutter. Til sammen hadde jeg rundt to timer med samtale.

Det neste jeg måtte ta stilling til var hvor jeg skulle møte informantene for selve intervjuet. Et element å tenke på i denne sammenheng er konteksteffekten, det vil si hvordan omgivelsene rundt påvirker intervjuobjektet (Jacobsen 2017, s. 92). I utgangspunktet hadde jeg ønsket å møte respondentene på deres eget kontor. Det er flere grunner til dette. For det første ville det skape minst mulig bry for informantene fordi de ikke trengte å bruke tid på å forflytte seg. Dette ville både være kostnads- og tidseffektivt. Et annet poeng er at et kontor et stille arbeidsområde der faren for avbrytelse er relativt lav. For det andre ville respondentenes egne kontor være en plass der de allerede følte seg trygge og dermed effektivt redusere element av usikkerhet hos dem. For det tredje ville deres egne kontor fremme en sinnstilstand der de er i sin profesjons modus, det vil si at kontorkonteksten er med på å sette det profesjonelle aspektet rundt mine spørsmål.

Denne planen var dessverre vanskelig å gjennomføre når Norge innførte tiltak for å håndtere korona- krisen. Jeg måtte tenke i nye baner, der det beste alternativet ble å gjennomføre videosamtaler over internett. Denne type samtaler har fordeler og ulemper sammenlignet med både telefon intervju og intervju gjennomført ansikt – til – ansikt. Jacobsen (2017) peker på fordeler med intervju gjennomført ansikt – til – ansikt, da dette gir intervjuer mulighet til å observere kroppsspråk, ansiktsuttrykk og sinnsstemning. En ulempe, mener jeg, er at det kan være kostbart. Nettopp det at intervjuet er billigere å gjennomføre, er noe Jacobsen (2017) peker på som fordel med telefonintervju. Derimot at intervjuer mister muligheten til observasjon under telefonintervju, ser Jacobsen (2017) som ulempen med dette.

I mitt tilfelle kan jeg kjenne igjen elementer fra begge metoder i mine gjennomførte intervju. Videosamtaler åpnet for mulighet til å observere og å skape tillit. Det var også kostnads- og tidseffektivt. Informantene sitter i sine egne stuer, mens jeg sitter i min. Informantene hadde også i denne perioden trent seg på å forholde seg til sine klienter på samme måte, ved at alle ble oppfordret til å benytte seg av hjemmekontor. Men videosamtalene hadde sine ulemper. Det mest påfallende var responstiden, nemlig at man merker en forsinkelse i lyden og bildet, noe som gjorde det vanskelig å vise elementer av aktiv lytting. Merkbart var at informantene måtte stoppe opp i sine responser for å kunne høre hva intervjuer sa, selv om det bare var naturlige responslyder som «ja» og «mhm». Mye av tiden i intervjuet gikk også med til å bekrefte om den ene hørte og så den andre. Dette viste også hvor sårbart og avhengig intervjuet var av god internettdækning. Videre opplevde jeg selv om intervjuer og respondent så hverandre, forsvant mye av muligheten for observasjon. Grunnen til dette var hakking i bilde og lyd, eller at bildet frøs under samtalen. Det jeg opplevde som mest problematisk var at mikroresponser ikke ble plukket opp av kameraet. Det vil si de naturlige responser som både ansiktsuttrykk og kroppsspråk, ble lite til bortimot usynlig over videosamtale. Dette er kanskje noe som ikke vil være et problem med bedre utstyr og internett hos begge sider.

3.1 Etiske refleksjoner

Like viktig som rekruttering av informanter og planlegging av intervjuet, er å være bevisst sin egen rolle og påvirkning som intervjuer under et intervju. Tillit er et sentralt element for å bygge en god relasjon og med det å få et godt intervju (Jacobsen 2017, s. 96). Det vil si at en må fremstå som en seriøs person med integritet. Å ha en innsikt i sin egen forforståelse er også relevant. Dette kan forhindre at intervjuet bærer preg av misforståelser og antagelser.

Informantene mine var ikke ukjente for meg. Dette kan være både en fordel og en ulempe under et intervju. I mitt tilfelle var dette noe jeg reflekterte mye rundt, som:

Var jeg redd for å sette ting på spissen?

Var vi for godt kjent med hverandre og ville deres respons bli påvirket av dette?

Var dette tema vi hadde diskutert før, og dermed kommet frem til svar vi begge var enige om?

Jeg kom frem til at svarene på disse spørsmålene i hovedsak var nei.

Siden jeg hadde allerede en relasjon med informantene, så var det ingen behov for en relasjonsbyggingsfase under intervjuet. Dermed kunne jeg gå rett på spørsmålene. Spørsmålene kunne også spissen mer uten frykt for at de ville bli misoppfattet eller skape friksjon under intervjuet. Det bør også nevnes at det har gått år siden jeg har hatt kontakt med noen av dem, så dette er personer jeg ikke omgås daglig lenger.

Videre fokuserte intervjuet på informantenes profesjonelle liv, og fokuset var på dem som fagfolk. Dette gjorde at ingen spørsmål var sensitive i forhold til det private.

4.0 Presentasjon og diskusjon av resultat

I dette kapittelet vil jeg presentere mine resultat. Intervjuene fokuserte på fire tema, høykonfliktsaker, samtaler med barn, juridiske problemstillinger og tilslutt samarbeid mellom barnevernstjenesten og familievernkontoret. Under analysen av datamaterialet kom jeg frem flere kategorier under de ulike temaene. Dette gjorde jeg ved å lese transkripsjonene nøye og se på hva informanten selv hadde vektlagt under intervjuet. Det var et bevisst valg å la informantene få snakke mest mulig fritt etter hvert presentert tema. Med dette ønsket jeg å åpne opp for kategorier jeg selv ikke hadde tenkt på. Likevel er det viktig å påpeke at jeg var delaktig i samtalene under intervjuene. Noen av oppfølgingsspørsmålene som ble stilt, bar også preg av emner som kom frem i de første intervjuene. Til slutt leste jeg transkripsjonene opp mot hverandre og kom frem til flere felles nevner. Under vil jeg presentere de fire temaene nøyere i form av forskjellige kategorier. Resultatene i kategoriene vil bli diskutert for seg og i forhold til tidligere forskning og annen relevant informasjon, presentert i kapittel to.

Alle intervjuobjektene blir gitt fiktive navn. «Mari» er i førtiårene og jobber i familievernet. Hun er utdannet sosionom med videreutdanning i familieterapi, så vel som andre videreutdanninger. Hun begynte sin karriere i barnevernstjenesten, der hun jobbet i ti år på et barnevernkontor ut i distriktet, altså ikke sentralområder rundt storbyer. Etter dette jobbet hun på familievernkontoret innen samme kommune, hvor hun var de neste ti årene. De siste fem årene har hun jobbet på et familievernkontor i en storby.

«Anne» er i sekstiårene og jobber på et familievernkontor i en storby. Hun er også utdannet sosionom, med flere videreutdanninger. Hennes karriere begynte også i barnevernstjenesten. I tillegg til dette har hun og jobbet i PPT og BUP.

Den siste informanten er «Tine» som er i tretti årene. Hun er utdannet barnevernspedagog og har master i barnevern. Etter ferdig master begynte hun i barnevernstjenesten der hun var fire år på et barnevernkontor i en storby. Det siste året har hun jobbet på et annet barnevernkontor i samme by.

Under intervjuene bruker informantene tidvis noen saker de arbeidet med som eksempler. Tine fra barnevernstjenesten og Anne fra familievernkontoret referer mer løst til sine saker i forhold til situasjon og tema. Mari fra familievernkontoret går mer i dybden på sine saker. Hun forteller om «Anders» på fjorten år, der foreldrenes konfliktnivå er relativt høyt. Han bor fast hos mor, og har lite kontakt med far. Videre forteller Mari om søstrene «Kaia» på fjorten, og «Maia» på 16 år. Også her bor barna fast hos mor og det oppstår en del konflikt og tvil angående fars omsorgsevne under samvær. Til slutt snakker Mari om «Vilde», en tolv år gammel jente som står midt mellom foreldrene i en ganske tung barnefordelingssak med høykonflikt.

Grunnet lengden på oppgaven velger jeg å ikke gå inn på alle de mulige kategoriene som kom frem i intervjuene. Kategorier knyttet til samværshjem velges bort da temaet er omfattende og med at det ikke kan bli tilstrekkelig gjennomgått her. Dette til tross for at samværshjem kan knyttes oppimot både det juridiske og samarbeid mellom instansene, og er ofte en stor del av høykonfliktsaker og barnesamtaler. Kategoriene «familieråd» og «bruk av tvang i hjelpetiltak» blir også valgt bort, da disse tiltakene var lite omtalt i svarene.

4.1 Informantenes erfaring med høykonflikt

Det første jeg spør informantene om, er deres erfaring med barnefordelingssaker med foreldre i høykonflikt. Alle tre kan vise til erfaring med slike saker. Tine fra barnevernstjenesten forteller at hun blant annet har tre saker gående nå, som har status som undersøkelse. Hun viser til at mye av det som er gjentakende i denne type saker er foreldrenes fokus på den andre forelderen. «... der de (foreldrene) kanskje kan komme til å forsøke å bruke barnevernstjenesten da på en måte sant, at de sverter den andre». Videre viser Tine til hvordan ofte barn her (i denne type saker) havner i en lojalitetsskvis mellom foreldrene, noe som påfører dem mye stress og emosjonell press.

Gulbrandsen (2013) viser til funn knyttet til foreldres fokus på barn i høykonfliktsaker, der det kommer frem at foreldre i høy konflikt, ofte mister sitt fokus på barnet og deres beste (Gulbrandsen, 2013, s. 544). De ser ikke hvordan deres konflikt påvirker barnet. Dette er noe også Mari fra familievernkontoret snakker om. Hennes fortelling om saken til Vilde (12), illustrerer hvor alvorlig slike konflikter kan være for barn. Vilde er under så mye press fra begge foreldrene, at Mari er nær med å kalle det psykisk vold, og vurderer nå å sende bekymringsmelding til barnevernet. Ifølge Jevne (2017) kan begrepet psykisk vold også brukes av barnevernstjenesten i høykonfliktsaker (Jevne, 2017, s. 43). Ved å definere saken som en voldssak, åpnes det også for et større handlingsrom for barnevernsansatte. Er saken definert som en foreldrekonfliktsak derimot, er det relativt begrenset hva barnevernsansatte kan gjøre, da disse er i hovedsak å regne som inn under barneloven (Jevne 2017, s. 46). Også Tine viser til at de fleste høykonfliktsakene barnevernet får melding om, har flere problemstillinger knyttet til seg. Om sakene er meldt inn som følge av disse andre problemstillingene, der høykonflikten bare blir sett som et tilleggsproblem, er derimot uklart.

Mine egne resultat underbygger det tidligere forskning sier om høykonflikt mellom foreldre i barnefordelingssaker. Foreldres fokus på seg selv og barna, forsvinner ofte under deres behov for anklage og fokusere på den andre forelderens. Bare å få foreldrene inn i samme rom i slike saker kan være en utfordring, for ikke å snakke om å prøve å få dem til å samarbeide.

Familievernet har derfor utarbeidet en ny metode for å møte utfordringene i disse meklingsakene. Både Mari og Anne fra familievernkontoret forteller om hvordan mekling nå blir klassifisert inn i tre grupper. A- mekling er de uten konflikt. I mange tilfeller kan foreldre til og med møte til mekling med en bort imot ferdig og klar samværsavtale. Neste gruppe er B- meklinger. Her vil det være en del konflikter inn i bildet, likevel viser partene en relativt god mentaliseringsevne og fokus på barn, noe som virker lovende i bygging av foreldresamarbeid. Saker i denne kategorien kan likevel utvikle seg i den ene eller andre retningen. Enten at samarbeidet utvikler seg positivt i den grad at det kan kvalifiseres ned til en A- mekling, eller at det går den andre veien, noe som Mari forteller har skjedd i enkelte av hennes saker, nemlig at de surner til den grad at de kan bli kategorisert som en C- mekling, altså høykonfliktsak.

Anne forteller at C- meklingen følger et annet løp enn vanlige meklinger. I disse meklingene blir det satt av mer ressurser. Her skal det være to meklere tilstede i stedet for bare en, som er normen. Det settes også opp flere møter enn den normalt bare første obligatoriske timen. Foreldre blir både tilbudt individuelle timer i disse type saker, så vel som foreldrekurset, «fortsatt foreldre». Denne modellen er relativt ny (de begynte utprøving på enkelte familievernkontor i 2017). Det gjenstår å se hvor mye effekt den vil ha på høykonfliktsaker.

4.2 Barns tilstedeværelse i samtaler

I dette kapittelet tar jeg for meg hvordan informantene forholder seg til barn innenfor sin arbeidsplass. Først ser jeg på den generelle praksisen rundt barnesamtaler. Deretter viser jeg til hvordan informantene illustrerte sine barnesamtaler. Videre blir det vist til barns medvirkning i saker som gjelder dem. Til slutt ser jeg på informantenes barneperspektiv.

4.2.1 Generell praksis rundt barnesamtaler

Barns tilstedeværelse, rett til uttalelse og medvirkning i saker som angår dem, er sentrale temaer som stadig utvikles og forbedres. I Rød sin artikkel fra 2010 viser han til tre familier, der de var i kontakt med barnevernet, men at dette var ukjent for barna (Rød, 2010, s. 100). Når jeg intervjuer Tine fra barnevernstjenesten, har jeg dette i bakhodet når jeg spør henne om barnevernets samtaler med barn i denne type saker (høykonflikt). Før jeg er ferdig å formulere spørsmålet, svarer Tine uttrykkelig «*I alle undersøkelser!*». Dette viser til en tydelig bevegelse i perioden fra 2010 til i dag innen barneverntjenestens praksis, nemlig at alle barn skal snakkes med, uten unntak.

Det er også et ønske i familievernet at barn skal delta i meklings prosessen. Dette er per dags dato et frivillig tilbud, og begge foreldrene må samtykke til barnas deltagelse. Både Mari og Anne fra familievernkontoret sier at det har blitt mer vanlig at barn er en del av meklingsprosessen. Mari sier;

«barn blir jo mye mer invitert inn i forbindelse med mekling, det tror jeg vi har blitt flinke til å tenke sant, at det er et tema i nesten alle samtaler (med foreldre) som, skulle vi snakket med barnet ditt her...».

Anne gir en god beskrivelse av hvordan prosessen ser ut. Den begynner med fem minutter felles med hele familien, der informasjon ble gitt til alle. Deretter blir foreldrene sendt ut så barna får snakke alene med mekler. Denne samtalen er på rundt tjue minutter, opp imot tretti om det er en søskenflokk. Hvis det er stor aldersforskjell på barna kan mekler velge å snakke alene med de(n) eldste de siste fem minuttene. Etter dette blir foreldrene informert om hva barna har sagt. Her kan barna velge selv om de ønsker å være tilstede når foreldrene blir informert. *«hvis ikke de vil, så er det helt greit, så kan de (foreldrene) få snakke litt med meg ... eller oss hvis vi er to»* sier Anne. Til slutt går barna ut og den resterende timen er reservert til selve meklingen og utarbeide samværavtale mellom foreldrene.

Meklers samtale med barn er som regel bare denne ene samtalen, likevel hender det at barna kommer flere ganger til samtale med mekler. Anders (14) som Mari fra familievernkontoret snakker med, har vært til samtale hos henne to ganger. Hun forteller *«og han gutten er ganske grei å snakke med hos meg, ganske tydelig, eh sier at han og mor har en god relasjon, selv om de krangler så er det trygt»*.

Tine fra barneverntjenesten sier at det er vanlig å møte barna tre ganger under undersøkelsen. Først i oppstarten av en undersøkelse der barnet får informasjon, så et hjemmebesøk med barnesamtale, og tilslutt et konklusjonsmøte. Dette er når saken er under undersøkelsesfasen. Når undersøkelsen er konkludert etter tre måneder, vanlig tid, blir den enten avsluttet, eller det blir iverksatt tiltak ved å fatte et vedtak. Med vedtak menes enten hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse. Er dette tilfelle vil selvsagt samtalene med barnet fortsette.

4.2.2 Barnesamtalen – hvordan ser den ut?

Alle informantene blir bedt om å gi en illustrasjon om hvordan deres samtale med barna ser ut. Når Anne fra familievernkontoret forteller om rammene rundt BIM (Barn I Mekling) påpeker hun at meklere har tre hovedspørsmål de stiller barn. «Hva har skjedd?» refererer til barns oppfatning av hendelsen rundt bruddet til foreldrene. Anne sier at i flere tilfeller der foreldre mener at barn ikke vet noe om bruddet, er det likevel slik i de fleste tilfeller at barn vet mye mer enn hva foreldrene er klar over. Mangel på informasjon til barna kan tidvis føre til at barna begynner å danne sitt eget bilde av hendelsesforløpet, som ofte kan være feil. Neste spørsmål i BIM er «hvordan har du det?». Som nevnt over skiftes ofte foreldrenes fokus vekk i fra barna i høykonfliktsaker. Anne viser til at dette spørsmålet er konstruert som et kontrollspørsmål for å sikre at barnas behov fortsatt er i varetatt, til tross for foreldrenes konflikt. Tine fra barneverntjenesten sier at de også bruker et lignende spørsmål under deres barnesamtaler. «...*de samtalene (med barn), i vertfall de første så e jo fokuset barnets opplevelse av egen hverdag ...*» sier hun.

«Er det noe du mener at mamma og pappa bør vite?». er det siste spørsmålet i BIM- modellen og blir sett på som det mest sentrale. Dette spørsmålet er ment å referere til hva barna tenker er viktig, nå når foreldrene ikke lenger bor sammen. Det kan være tanker rundt fritidsaktiviteter, husdyr, eller annet. Anne sier at barn også kommer med budskap som; «... *vil at de (foreldrene) skal være venner*», «*har lyst på hjelp til å bære stortromma*» og «*og pappa ikke hold røret (telefon) ut når mamma ringer*»

Også Mari fra familievernkontoret forteller om barnesamtaler der barnet gir uttrykk for ønsker. Hun forteller om Anders (14) som «... *hadde et veldig sterkt ønske om at de (familien) skulle være sammen ved jul, høytider og bursdagen hans ...*»

Tine fra barneverntjenesten sier at i deres barnesamtaler fokuserer de generelt på barnets rutiner, barnets relasjoner til de voksne rundt dem og det generelle nettverket. Videre sier hun at fokuset ligger på barnas egne opplevelser av foreldrene som omsorgspersoner, foreldrenes relasjon og barnas egne situasjoner. «... vi vinkler spørsmålene åpent og ber de (barna) om å fortelle eller beskrive hver enkelt av foreldrene for å få et bilde av deres reaksjon til foreldrene». Hvis det gjelder spesifikke ting som vold eller rus, så sier Tine at de spør konkret om dette. Videre viser Tine til relasjonsbygging mellom barnet og kontaktpersonen i barneverntjenesten. Hun sier at hun tror det er tilfeller der kontaktpersonen føler at de kjenner barnet godt, mens barnet på sin side, føler at de ikke kjenner kontaktpersonen i det heletatt. Derfor mener Tine at det er viktig som kontaktperson å by litt på seg selv. Som barna sier, ifølge henne «*Hvorfor skal jeg fortelle noe om meg til en person som jeg ikke vet noen ting om?*» Relasjonen mellom barn og kontaktperson er også noe Paulsen (2016) viser til i sin analyse om ungdommers medvirkning i barnevernet. Her vektlegges at en god relasjon mellom kontaktperson og ungdommen åpner for en større medvirkningskraft for ungdommen (Paulsen, 2016, s. 12).

4.2.3 Barns medvirkning

Om barn i barnefordelingsaker skal spørres om forhold som gjelder foreldreansvar, samvær eller fast bosted er omdiskutert. Ifølge jussen så skal de det. Barnevernet ser også ut til å stille dette spørsmålet. Som Tine fra barneverntjenesten sier «... hvis det er snakk om spørsmål som bosted eller endring av samvær, så spør vi også hva de (barna) selv ønsker». Likevel uteblir dette spørsmålet i fra BIM- modellen. Dette mener Anne fra familievernkontoret er et bevisst valg. «*de skal få slippe å stå i en sånn situasjon der de er nødt til å velge ... men hvis de vil si noe om det, så skal ikke vi stoppe dem*». Annes uttalelse blir understøttet av forskningsresultat vist i artikkelen høring av barn i meklingsprosessen. Her vises det til lojalitetsfølelsen barn har ovenfor sine foreldre. Videre går det frem av artikkelen at mekler ofte må veie barns uttalelser på bakgrunn av om det er barnas egne ønsker, eller et resultat av barns lojalitet ovenfor en forelder (Strandbu, Mikkelsen, Thørnblad & Flåm, 2019, s.335). Sistnevnte er noe Mari fra familievernkontoret forteller om i saken om Kaia (14) og Maia (16). Ifølge Mari kan det virke som om begge vil, og har det best hos mor. Dette uttrykker også Kaia (14) tydelig. Maia (16) derimot sier, ifølge Mari «*at hun får vondt av faren og at hun, det går nok greit hun kan være en uke hos hver*». Videre forteller Mari hvordan hun tolker denne uttalelsen.

«Jeg sitter med en opplevelse av at egentlig så gjør den jenta det fordi at hun, hun syns synd på far, hun ser at han ikke klarer seg så godt ... men hadde gjerne hatt det best med å være mest hos mor hun og»

Anne fra familievernkontoret legger vekt på at barn ikke må tillegges for mye ansvar. Hun sier «... at vi tar rede for at det de (barna) sier at de vil bo hos den som det er mest synd på og som vil ta seg dårligst av de». Det er derfor viktig at spørsmål rettet mot barn er innenfor den rammen av hva som er rimelig at barn kan uttrykke seg om, og at de voksnes ansvar blir understreket, mener Anne. Anne vektlegger også behovet for at barnesamtaler oppleves som positivt for barna, og at de bidrar i en positiv retning. Når barn uttrykker seg sånn; «det er veldig dårlig å høre på når mamma og pappa krangler», «mamma du har forandra deg så mye, skulle ønske du ble sånn som du var før» og «jeg kommer ikke til deg mamma, før du kvitter deg med de vennene dine» poengterer Anne hvor viktig det er at foreldre tar imot disse uttalelsene med ro og åpenhet. Anne gir uttrykk for at om hun ikke kan sikre dette for barna, vil det være ugunstig å invitere barna inn til samtale. Mari fra familievernkontoret reflekterer også rundt dette «det er jo et dilemma, tenker at det er bra å ha med barn, og samtidig så er det noe med når de (foreldrene) ikke lar seg påvirke av det barna sier... som det er vanskelig å sitte med.»

Det kan også være andre situasjoner der barn ikke blir invitert med inn. I artikkelen nevnt over vises det til hvordan barn kan bli «snakketrøtte» hvis de blir kalt inn til for mange møter med forskjellige aktører innenfor forskjellige instanser (Strandbu et al. 2019, s. 334). Anne sier hun har hatt barn komme inn til samtale, der det første de spør er; «hva skal du med meg da?». På spørsmål om det er tilfeller der barn ikke blir snakket med siden de har eller skal snakke med andre instanser, svarer Anne «det hensynet har jeg tatt mange ganger».

I Paulsens artikkel om ungdommers erfaring med medvirkning i barnevernet fra 2016, viser hun til forskjellen mellom uttalelse og medvirkning (Paulsen, 2016, s. 10). Som vist over blir barn i de fleste tilfeller gitt en arena for å uttale seg. Området de får uttale seg i derimot er noe begrenset. Dette begrenser også barnas medvirkning i saker som gjelder dem. Som både Anne og Mari fra familievernkontoret påpeker, er det andre hensyn som spiller inn i barns medvirkning. Hva som motiverer barns uttalelser kan ikke alltid sees i lys av hva som er barnas eget beste. Uttalelsene er heller ikke alltid deres egne. Dette viser også Tine til når hun sier «foreldre for eksempel har involvert de (barna) i konflikten så de kan komme til å bli usikre på hva som på en måte er deres opplevelse ...». Videre viser Tine til at dette kan medføre at barns virkelighetsbilde blir noe forstyrret.

4.2.4 Barneperspektivet – hvordan informantene snakker om barn

Under intervjuene holder informantene mye av fokuset på barna. Både barnas respons, men også hvordan det må føles for barnet i enkelte situasjoner. Barnas opplevelse var et tilbakevendende tema i de tre intervjuene. Barneperspektivet handler om å se barnet. Både hvordan verden ser ut fra barnas ståsted, men også å se konteksten rundt barnet (Strandbu, 2011, s. 42).

Når Mari fra familievernkontoret forteller om Anders (14), gir hun veldig klart uttrykk for hvor sårt det må være for ham å oppleve avvisning fra far. Videre sier hun når far ikke lar seg påvirke av det gutten sier «... og då får jeg alltid litt vondt av de barna, når vi har de med i prosessen og foreldrene ikke klarer å høre litt, at de ikke hører skikkelig på de då». Her er Mari emosjonelt påkoblet ungdommen.

Informantene viser til en forståelse av barna utover bare å høre hva barna sier. Det kan se ut som informantene kontinuerlig tolker barn på bakgrunn av situasjon, reaksjoner som barna viser og hva som ikke blir sagt av barna. Over er det gitt flere eksempler på informanters uttalelse, både om barna og deres situasjon. Tine fra barneverntjenesten sier for eksempel hvordan barn havner i lojalitetsskvis mellom foreldre når hun snakker om høykonfliktsaker. Hun viser også til behovet for relasjonsbygging mellom kontaktperson og barna. Her har hun hele tiden et fokus på hvordan situasjonene må føles for barna. Det samme har Anne fra familievernkontoret i sine uttalelser opp til nå, selv om Anne her ofte legger mye vekt på behovet for å beskytte barna, noe som kan tolkes oppimot «barns beste» prinsippet.

Mari fra familievernkontoret kommer ofte tilbake til hvordan barn må føle det, i sitt intervju. Som det vises over, tolker hun Maias (16) uttalelse om å bo annen hver uke hos mor og far. Mari reflekterer rundt situasjonen til Maia, og tenker at jenta baserer sitt valg på bakgrunn av sympati for far og sans for rettferdighet, fremfor sine egentlige behov.

4.3 Juridiske problemstillinger

I dette kapittelet vises det til de juridiske rammene informantene forholder seg til i sitt arbeidsfelt. Først ser jeg på hvor bevist informantene er på lovverket i praksis. Deretter vises det til lovendringer og hvordan dette har påvirket arbeidet til informantene.

4.3.1 Informantenes bevissthet rundt lovverk

Alle informantene blir spurt om hvor bevisste de er på bruk av juridiske retningslinjer og lovhjemler i løpet av sin arbeidsdag. Det viser seg at alle tre er svært bevisste på det juridiske aspektet ved sin praksis, selv om dette er noe begrenset til det lovverket de jobber mest i. Mari fra familievernkontoret svarte «*Det er jeg absolutt at jeg er*». Anne, også fra familievernkontoret, på sin side begynte å nevne lov om barn og foreldre lenge før jeg kommer til dette spørsmålet under intervjuet. Også i barneverntjenesten er det mye bevissthet omkring jussen. Tine viser til at barnevernsloven og dennes paragrafer er aktivt brukt i det daglige språket på kontoret. Derimot føler hun seg ikke like trygg på barneloven, selv om denne også blir nevnt. Videre under intervjuet når det er snakk om lovverk, blir det noe uklart om Tine snakker om begge lovene, eller om hun kun refererer til barnevernsloven.

Videre snakker Tine om en ny ordning som har vokst frem i de senere årene på barnevernskontorene, nemlig bruk av jurister. På kontoret der Tine nå jobber, er det for tiden tre fast ansatte jurister. Tine viser til hvordan dette gagnar barneverntjenesten i det daglige arbeidet. Når en kjenner på usikkerheten i lovforklaring, er det en ekstra trygghet å ha jurister å rådføre seg med. «*De (juristene) er jo noen vi kan drøfte sånn relativt raskt med hvis det er noe spesielt, for eksempel ved innsynskravene*». Dette gjelder også når det er bruk av lovverk utover barnevernloven. Juristene tilfører også barneverntjenesten et ekstra gode med at de formidler oppdateringer om lovendringer.

4.3.2 Lovendrings påvirkning på praksis

Informantene blir også spurt om nyere lovendringene innen barneloven og barnevernsloven, og om de har merket noe til dette i praksis. Her var det litt forskjellig tilbakemelding. Anne fra familievernkontoret sier at hun ikke har merket noe forskjell. Tine fra barneverntjenesten nevner begrepet «kjærlighet» og hvordan det har påvirket måten hun jobber på. Her referer hun til det å skape relasjon mellom barn og kontaktperson som ble diskutert over. Hun snakker også om innsynskravet og endringene som har skjedd her og sier videre «*der tenker jeg at det er sånn at jussen er kommet mye mer frem og mer tilstede i praksisen, litt mindre så som så*».

Mari fra familievernkontoret på sin side viser til den utvidende definisjonen av voldsbegrepet. Hun mener at dette har fått inn betydelige holdningsendringer i hvordan man definerer vold, og hvordan man går frem når man jobber med personer som er utsatt for vold. Mari henviser til saken om Vilde (12). Saken gjelder en jente som påføres press i fra begge foreldre i konflikt, så alvorlig at Mari vurderer det som psykisk vold. Vilde er under så mye psykisk press fra begge foreldrene, at det medførte store mengder stress og emosjonell belastning. Mari sier «*barnet blir utsatt for en del utspørring som man kan tenke her er på en måte i grenselandet for sånn type utvidet voldsbegrep da*».

Verken Mari eller Anne fra familievernkontoret viste til endringene i barneloven § 31 om barns rett til uttalelse. Denne lovendringen fra 2013 åpnet blant annet opp for at også barn under syv år kan uttale seg i saker som gjelder dem. Begge viser til at familievernet har en praksis om at barn fra fem års alderen kan inviteres med i BIM (Barn i Mekling). Om denne praksisen er en følge av lovendringen, eller om den kom tidligere, er noe usikkert. At verken Anne eller Mari nevner den, kan ha en sammenheng med at lovendringen fant sted for flere år siden, så vel som at de ikke koblet praksisendringen med endring i loven.

4.4 Samarbeid mellom instanser

I dette kapittelet ser jeg på samarbeidet mellom barneverntjenesten og familievernkontoret. Det blir først vist til det formelle samarbeidet. Deretter ser jeg på forskjellene i samarbeidspraksis mellom bygd og by. Videre går jeg over på hvilke tanker informantene gjør seg om den andre instansen. Til slutt ser jeg på hva som skal til for å bedre samarbeidet.

4.4.1 Det formelle samarbeidet

Et spørsmål som jeg stiller til alle tre informantene, er deres erfaring når det gjelder samarbeid mellom barnevernstjenesten og familievernkontoret. Alle tre viser til et generelt samarbeid som består av bekymringsmelding, innhenting av informasjon og henvisning til mekling. Derimot kan ingen av dem personlig vise til samarbeid utover dette. Tine fra barnevernstjenesten svarer «*ikke noe sånn spesielt samarbeid utover at vi inn henter fra de og vi sender henvisning til de ...*». Tine virker noe overrasket over sitt eget svar om manglende samarbeid og sier «*nei faktisk ikke, det er litt snodig, det har jeg faktisk ikke*». Hun kan ikke komme på et eneste tilfelle i hennes fem år i barneverntjenesten hvor hun har hatt et direkte samarbeid med familievernkontoret. Videre sier hun at det det er svært sjeldent at familievernkontoret er med på oppstartsmøte eller evalueringsmøte på hennes kontor, og hvis dette skjedde, så var det igjennom tiltak fra barneverntjenesten. Dette viser også Anne fra familievernkontoret til. Hun forteller «*... mens i andre saker så har vi jo vært på møte sammen, men det vil jeg si er relativt sjeldent ...*»

Videre forteller Anne fra familievernkontoret om tilfeller der barnevernstjenesten henviser til familievernet for begjæring av meking. Hun forklarer det slik at det kan være situasjoner der barneverntjenesten tenker barnet ikke har det trygt nok hos mor og ønsker at barnet skal flytte til far. Mekler kan i dette tilfelle hjelpe å sette opp ny samværsavtale med endring i fast bosted. Derimot hvis mor ikke går med på dette, kan far bruke meklingsattesten å ta saken videre til retten.

Både Mari og Anne fra familievernkontoret fortalte om saker hvor behovet for å melde bekymring til barnevernet ble vurdert. Mari snakker om Vilde (12), saken hun har gående nå der hun fortløpende vurderte å melde, men på det tidspunktet jeg snakket med henne, hadde hun ikke tatt noe endelig avgjørelse. Anne sitt eksempel viser til en sak om to små gutter som byttet hjem bortimot annen hver natt. Dette er ifølge henne en mekingssak der ingen av foreldrene ville gi seg. Anne var i så stor grad bekymret, noe hun også formidlet til foreldrene, at hun ville sende bekymringsmelding til barneverntjenesten. Videre forteller hun at foreldrene fikk se hva hun skrev i bekymringsmeldingen før de gikk fra hennes kontor. Etter Anne meldte til barneverntjenesten fikk hun den formelle bekreftelsen fra barnevernet at bekymringsmeldingen var mottatt. Anne sier videre at etter dette hørte hun ikke mer. Ifølge Anne gjelder det en mekingssak hun ikke har kjent over tid. Hun vet heller ikke hvordan den endte.

At samarbeidet mellom de to instansene er begrenset i en så stor grad kan i mange tilfeller betegnes som ugunstig. Det kan være grunn til å tenke at det er spesielt barna som kommer dårligst ut av dette manglende samarbeidet. Det er mulig å argumentere for at taushetsplikten må ta mye av ansvaret for denne mangelen, uten at dette kan sies sikkert. Tine fra barneverntjenesten sier at taushetsplikten ikke trenger å stå i veien for samarbeid så lenge samtykke gis. Andre grunner for manglende samarbeid vil bli vist til under.

4.4.2 Er det forskjell mellom by og distrikt?

Mari fra familievernkontoret forteller i sitt intervju om forskjellene hun merker i samarbeidet mellom barneverntjenesten og familiekontoret fra der hun jobbet før, og kontoret hun er på nå. *«jeg hadde mer aktivt samarbeid med barneverntjenesten når jeg jobbet på det forje kontoret der som var mer et distriktskontor, enn det jeg har hatt de siste årene»*. Mari viser til at på kontoret hun jobbet før var det en lavere terskel for å ta opp telefonen og diskutere en problemstilling anonymt. Videre under Mari seg over det begrensede samarbeidet. Hun tenker at det kanskje kan ha sammenheng med familiaritet og nærhet. På distriktskontoret hadde hun vært med i forskjellige samarbeidsteam i kommunen, noe hun ikke gjør på sitt nåværende kontor. I den sammenheng sa hun *«vi visste hvem folk var, hadde fjesene til hverandre, vi var ganske tett på.»* Dette er noe Mari mener mangler i by kontor. Hun viser til at annet enn brev og en telefon en gang iblant fra barneverntjenesten, så har hun ikke noe kontakt med dem og da heller ingen mulighet til å vite hvem de er. Mari tror også at det kan ha en sammenheng med størrelsen og befolkningstettheten i området familievernkontoret dekker. *«Da var det jo på en måte færre barnevernkontor å forholde seg til, sant, når jeg jobbet på det distriktskontoret. Det kontoret jeg er på nå er det jo veldig mange ulike kontor. Det er stort ... stort geografisk område.»*

Også Anne funderer litt over dette med forskjell mellom distrikt og by i sitt intervju. Ifølge henne tenker hun at *«land kommuner også kan se ut som om de har bedre kapasitet»*. Under arbeidet med denne oppgaven har ikke jeg funnet noe forskning som spesifikt ser på forskjellen av samarbeid mellom disse to instansene i rurale kontra urbane strøk. Jeg tenker likevel at dette er noe som kan være viktig når temaet er samarbeid mellom tjenester. En viktig del av samarbeid mellom ulike instanser tar utgangspunkt i mellommenneskelige relasjoner, noe som kan se ut som er flere arenaer for i distriktskommuner en i by kommuner.

4.4.3 Oppfatninger av den andre instansen

Tine sin oppfatning av familievernkontoret er noe overraskende. Hun viser til at det var mange andre instanser de heller henviste familier til, enn familievernet. Spesielt familiehjelpen, en tjeneste tidligere underlagt barnevernet. Denne tjenesten, som nå er samorganisert med helsestasjonen, bruker de mye i barnevernet der hun jobber, forteller hun. Hvem som blir henvist til familiehjelpen kontra familievernkontoret definerer hun slik; *«mange av de familiene vi er i kontakt med, de henviser vi ned dit (familiehjelpen) i stedet for til familievernkontoret. Hvis vi henviser til familievernkontoret så er det fordi vi ikke er bekymret for omsorgen»*. Videre gir hun sitt inntrykk av hvordan familievernkontoret jobber. Hun viser til familier der foreldrene ikke klarer å forholde seg til hverandre og de har vært på familievernkontoret, der foreldrene gir tilbakemelding om at saken deres har blitt avsluttet hos familievernet på grunn av dette. *«...da avslutter de (familievernkontoret) sånn som jeg har forstått det,»*. Hun sier at det er mulig dette ikke stemmer, men det er denne tilbakemeldingen hun har fått. Videre tenker hun at familievernkontoret kan oppnå mer i disse sakene hvis de tilbyr individuelle samtaler med foreldre som en del av en prosess, der målet etter hvert vil være å få foreldre inn i samme rom.

I temaet høykonflikt viser jeg til Annes forklaring om hvordan C- meklinger innen høykonflikt, fungerer. Her viser hun til at foreldre i denne modellen blant annet tilbys individuelle samtaler. Det kan se ut til at manglende kunnskap og informasjon om de ulike tjenestene står i veien for et samarbeid mellom de to instansene. Anne fra familievernkontoret viser også til hvordan fagpersoner innen en tjeneste, kan danne seg fiendebilde om andre fagpersoner innen andre tjenester. At det er lett å mene noe om hva den andre tjenesten burde ha gjort i visse situasjoner. Anne peker videre på noe en tidligere sjef sa til henne *«hver gang noen sa noe sånt om hvor håpløs en eller annen tjeneste var, så sa han; ja de har sine kjerneoppgaver, og vi har våre»*. Denne tankegangen kan være viktig for å redusere fiendebildet mener Anne.

4.4.4 Hvordan ser et bra samarbeid ut?

Alle tre informanter gir uttrykk for at de ønsker et bedre samarbeid med den andre instansen. For Tine i barneverntjenesten, tenker hun at mye av grunnen til det ikke er mer samarbeid med familievernkontoret, er at hun rett og slett glemmer at de er der. Barneverntjenesten har mange forskjellige instanser og hjelpeorganisasjoner som de forholder seg til og benytter. «*det er mange å tenke på*» sier hun om dette. Om familievernet kan komme til barnverntjenesten en gang iblant for å gi informasjon og en innføring i hva og hvordan de jobber, mener Tine ville langt på vei hjelpe. Den ene grunnen, som nevnes over, at det å kunne se og bli litt kjent med hverandre vil bidra til at det er lettere å ta kontakt, som Mari viste til når hun jobbet på mindre steder. En annen årsak kan være at barneverntjenesten har stor gjennomgang av ansatte, så det medfører en hyppig «oppdatering» av omkringliggende hjelpeinstanser og fagfolkene som jobber der.

For Anne fra familievernkontoret sin del sier hun at selv om hun ikke har kontakt med barneverntjenesten hver uke, so tror hun likevel at hun snakker med noen fra barnevernet i gjennomsnitt annen hver uke. Som det nevnes over tenker Anne at dannelse av fiendebilde mellom instansene, kan være en del av utfordringene i et forsøk på samarbeid. Hun forteller om en situasjon der hun møtte på en ung fortvilet barnevernsarbeider. Anne følte at denne barnevernsarbeideren ikke gjorde det hun skulle ha gjort under situasjonen. I dette tilfeller sier Anne at hun kjente på motstridende følelser. Hun var frustrert over situasjonen og bekymret for barnet. Samtidig hadde hun medfølelse for den barnevernsansatte fordi hun kjente seg igjen fra den tiden hun selv jobbet i barneverntjenesten. Når Anne spurte om ikke barnevernsansatte kunne snakke med og spørre om hjelp fra sin teamleder, fikk hun til svar at de hadde gått i samme klasse under utdannelsen. Anne påpeker at det å bli frustrert på ansatte i andre instanser er noe som har gått igjen på alle arbeidsplasser hun har vært i, «*det som er viktig å huske på her er at alle har sine kjerneoppgaver som de skal gjøre.*»

Mari fra familievernkontoret på sin side tenker at samarbeid er så absolutt viktig nå med tanke på hvordan barneloven og barnevernsloven er lagt opp imot hverandre. Hun tenker at det er et dilemma der, som medfører at det kan være lett å skyve oppgaver fra seg hos begge instanser, og si at «*dette er ikke vårt bord*». Om en får på plass et bedre samarbeid er muligheten større for at barna får bedre hjelp når konflikten er høy mellom foreldrene. Man vil og unngå at barn havner i en gråsoner mellom lovverkene. På spørsmål om det kan være mulig å ha felles samtaler med barn når de uansett skal inn til samtale med begge instansene, betraktet hun det slik;

«på den ene siden tenker jeg jo at det kunne ha vært fint at barna kunne snakke med barnevernet foran familievernet samtidig, og på den andre siden tenker jeg at det er jo en fare for at det kan bli litt rotete»

Hun viser til når det er snakk om mekling og undersøkelse, kan det tenkes at formålene hver instans har med samtalen, er for forskjellige til at de kan kombineres. De juridiske rammene så vel som begrensningen i tid hos begge instansene, vil antagelig gjøre denne type felles samtaler vanskeligere og forvirrende for barnet. I tilfeller der dette kan tenkes å la seg gjøre, reflekterer hun, er i klinisk sak hos familievernet samtidig med at det er et pågående hjelpetiltak hos barneverntjenesten i samme sak.

5.0 Konklusjon

Denne undersøkelsen viser tydelig at barnefokuset står sterkt, både hos barneverntjenesten og på familievernkontoret. Barna blir i begge instanser gitt en arena for å uttale seg. Det er derimot et manglete samarbeid mellom instansene. Barneverntjenesten og familievernet har som vist, et formelt samarbeid, men lite utover dette. Det kan også sies at det er manglende kunnskap om den andres tjeneste. Manglende kunnskap om den andres lovverk, kan også tenkes kan være medvirkende til å skape en gråsoner mellom instansene. Selv om dette var en svært avgrenset undersøkelse, synes jeg det likevel kom frem spennende refleksjoner og nye momenter som gjør temaet interessant å jobbe videre med.

Noe av det som gjorde størst inntrykk på meg i denne undersøkelsen, var hvor sterkt barneperspektivet var hos informantene. At perspektivet om «barns beste» kunne være noe begrensende for barns medbestemmelse i egen sak, kom derimot som noe overraskende. Jeg ble også ganske overrasket over hvor lite tjenestene visste om hverandre. At bedre informasjon dem imellom kan føre til bedre samarbeid, kom tydelig frem. Det vises også til at samarbeidet kan bedres ved å ha nærhet mellom tjenestene, noe som virker å være tilfellet ute i distriktene.

Å se på forskjellene i samarbeid mellom instanser i byområder kontra bygd, er et tema som kan utforskes videre.

6.0 Litteraturliste

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2013). Forholdet mellom barnevernloven og barneloven: barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går ut over barnets omsorgssituasjon. Veileder 12/2013. publikasjonskode; Q-1211B.

Barnelova. (1981). Lov om barn og foreldre (LOV- 1981- 04- 08- 7).

Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV- 1992- 07- 17- 100)

Bendiksen, L. R. L., & Haugli, T. (2015). *Sentrale emner i Barneretten* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2018). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal.

Familievernkontorloven (1997). lov om familievernkontoret (LOV-1997-06-19-62)

Giske, J. (2007). Avtalefrihet. *Jusleksikon* (3. utg.). Oslo: Kunnskapsforlaget.

Grunnloven (1814). Kongeriket Norges Grunnlov (LOV-1814-05-17)

Gulbrandsen, W. (2013). Foreldrekonflikter etter samlivsbrudd: en analyse av samspill og kilder til det fastlåsende. *Tidsskrift for norsk psykologforening*, 50-2013, 538-551.

Gulbrandsen, W. & Tjersland, O. A. (2017). Forskning på obligatorisk meklings ved samlivsbrudd: et fremoverrettet tilbakeblikk. *Fokus på familien*, 1-2017, 6-26.
DOI:10.18261/issn.0807-7487-2017-01-02

Jacobsen, D. I. (2017). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jevne, K. S. & Ulvik, O. S. (2012). Grensearbeid: Barneverns møte med foreldre i konfliktsaker. *Fontene forskning*, 2-2012, 18-32.

Jevne, K. S. (2017). *Barnevernssaker med foreldrekonflikter: forhandlinger om problemforståelse og handlingsrom når det er bekymringer for barn som har to hjem* (Doktoravhandling). Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Oslo.

Kummen, T. (2016). *Familievernets historie: oppstart og etablering av tjenesten*. Oslo: Barne- Ungdoms- og Familiedirektoratet [bufetat]. 03/ 2016.

Menneskerettsloven. (1999). lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30) vedlegg 7. FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_bk#KAPITTEL_bk

NOU 2019: 20. (2019). *En styrket familietjeneste: En gjennomgang av familieverntjenesten*. Oslo: Barne- og Familiedepartementet.

NOU 2017: 8. (2017). *Særdomstoler på nye områder? Vurdering av nye domstolsordninger for foreldretvister, barnevernssaker og utlendingssaker*. Oslo: Justis- og Beredskapsdepartementet og Barne- og Likestillingsdepartementet.

Paulsen, V (2016). Ungdommers erfaringer med medvirkning i barnevernet. *Fontene forskning*, 9 (2), 4-15.

Rød, P. A. (2010). Konfliktfylt barnefordeling – arena for barnevernet? *Fokus på familien*, 2-2010, 92-114.

Strandbu, A. (2011). *Barnets deltagelse: hverdagslige og vanskelige beslutninger*. Oslo: Universitetsforlaget.

Strandbu, A., Mikklesen, R. L., Thørnblad, R. & Flåm, A. M. (2019). Høring av barn i meklingsprosessen – en utforskning av meklernes dilemmaer. *Fokus på familien*, 4-2019, 327-344. DOI:<https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2019-04-06>

Woxholdth, G. (2014). *Avtalerett* (9. utg.). Oslo: Gyldendal.

Vedlegg 1

Intervju guide

Introduksjon

- Få samtykke til intervju på lydbånd
  - «Har du lest informasjonsskrivet?»
  - «Jeg har nå satt på båndopptaket, har jeg din samtykke til å ta opp vårt intervju på opptak?»
- Gi kort introduksjon av meg og mitt prosjekt.
- Ber om kort introduksjon av dem.
  - Relevant utdanning
  - Relevant arbeidserfaring
    - «Kan du kort nevne grunnutdannelsen din?»
    - «Har du annen relevant utdanning?»
    - «Hvor jobber du nå?» → «Fortell om arbeidsplass?»
    - «Hvor har du jobbet tidligere?» → «Relevant for der du jobber nå?»

Intervju

Familievern

- «Fortell om ditt arbeid med barnefordelingssaker?»
  - «Møter du ofte på høykonflikt saker?»
  - «Snakker du med barn i slike saker?»
  - «Hvordan foregår eventuelle møter med barn?»
  - «Har du eksempler på eventuelle spørsmål du stiller til barn ved slike møter?»

- «I denne type saker, hender det at du samarbeider med barnevernet?»
  - «Fortell om samarbeidet?»
  - «Føler du at samarbeid med barnevernet er bra?»
  - «Tenker du at der er noe som kunne blitt bedre i samarbeidet med BV?»

- «Hvor god kunnskap føler du at du har om BVs arbeid og deres arbeidsmetoder?»
- «I barnefordelingssaker med høykonflikt er det flere som ender å gå rettens vei, hvor mye føler du at du forholder deg til jussen i din arbeidsdag?»
  - «Lovendringene som har tatt plass de siste årene, kjenner du på noen store endringer i arbeidspraksis som følge av dette?»

Barnevernet

- «På din arbeidsplass, hender det at du kommer bort i barnefordelingssaker med høykonflikt?»
  - «Fortell om din erfaring med barnefordelingssaker med høykonflikt?»
  - «Hvordan var samtalen med barn i disse saker?»
  - «Hadde du flere møter med barnet?»
  - «Kan du gi eksempler på eventuelle spørsmål du stiller barn ved slike møter?»
- «I barnefordelingssaker er det vanlig at foreldrene har hatt kontakt med familievernet i forbindelse med mekling, opplever du at dette åpner for samarbeid med familievernet når sakene kommer til barnevernet?»
  - «Fortell om eventuelle erfaringer du har når det kommer til samarbeid med familievernet?»
  - «Fortell om hva som er bra i samarbeidet med familievernet?»
  - «Eventuelt hva som mangler i samarbeidet?»
  - «Hvor god kunnskap føler du du har om familievernet og deres arbeidsmetoder?»
- «BV har jo mandat i lovverket, hvor mye føler du at du forholder deg til jussen i din arbeidshverdag?»
  - «Lovendringene som har tatt plass de siste årene, kjenner du på noen store endringer i arbeidspraksis som følge av dette?»

Kross- over

- *«Fortell om ditt arbeid med barnefordelingssaker?»*
  - *«Møter du ofte på høykonflikt saker?»*
  - *«Snakker du med barn i slike saker?»*
  - *«Hvordan foregår eventuelle møter med barn?»*
  - *«Har du eksempler på eventuelle spørsmål du stiller til barn ved slike møter?»*

- *«Fortell om kontrastene og likhetene for deg å jobbe i familievernet og barnevernet?»*
  - *«Hva tenker du er de største utfordringene å samarbeid mellom instansene?»*
  - *«Hva skal til for å bedre samarbeidet?»*

- *«Lovendringene som har tatt plass de siste årene, kjenner du på noen store endringer i arbeidspraksis som følge av dette?»*
  - *«Hvor mye føler du at du forholder deg til jussen i løpet av arbeidsdagen?»*
  - *«Merker du noe forskjell i dette nå som i forholdt til når du var på bv?»*

Avslutning

- Avslutter med å takke for samtalen.

Vedlegg 2

Informasjonsskriv

Jeg vil takke deg for at du har meldt deg som informant til mitt bachelorprosjekt. Som student ved Høgskulen på Vestlandet, 3 året på sosialt arbeid, er jeg nå i gang med å skrive bacheloroppgave med fokus på barn i saker der foreldre står i høykonflikt. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Forskningsprosjektet har som formål å undersøke hvilke utfordringer fagpersoner kan stå ovenfor for å ivareta barn i høykonfliktsaker. Målet er å kaste et lite lys på barn som befinner seg i gråsonen når det kommer til det offentlige og lovverket de befinner seg i. Barns rettigheter er stedfestet tre plasser i Norge, barnekonvensjonen, barneloven og barnevernsloven. Med dette studiet ønsker jeg blant annet å få kunnskap om arbeidsprosessen rundt høykonflikt saker hos familievernet og barnevernet, deres kontakt med barna, deres samarbeid med den andre instansen og hvordan de forholder seg til lovverket. Dette danner utgangspunktet for min bacheloroppgave med følgende problemstilling:

Hvordan ivaretar barnevernet og familievernet barnets rett til å bli hørt i barnfordelingssaker med høy konflikt?

Videre underproblemstillinger er;

I hvilken grad befinner barn seg i gråsonen mellom to instanser og to lover?

I hvilken grad samarbeider de to instansene?

Denne problemstillingen vil jeg besvare gjennom en kvalitativ studie, hvor jeg ønsker å få innblikk i fagpersoner ved disse instansenes, opplevelser. For å få dette til, ønsker jeg å gjennomføre et forskningsintervju med 3 informanter. Opplysningene som kommer frem under intervjuet, vil bli brukt til å belyse dette i bachelor oppgaven.

Videre informasjon

Metoden som blir brukt her er kvalitativ intervju metode. Intervjuene vil ha en lengde på mellom 30 - 60 minutter. Dersom du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar i et intervju. Det vil ta deg ca. en time. Det er frivillig å delta, så om du ønsker å trekke deg så lenge prosjektet pågår, kan du gjøre dette uten grunn. Samtykket til intervjuet vil imidlertid bli gitt muntlig på bånd.

Jeg ønsker at det skal kreve minst mulig av deg, så vi kan avtale å møtes på et tidspunkt og sted som passer din timeplan. Intervjuet vil bare være mellom deg og meg. For å sikre at jeg siterer deg riktig, ønsker jeg å gjøre lydopptak. Disse opptakene er det bare jeg og eventuelt veileder, som vil høre, og opptakene vil slettes når oppgaven er ferdigstilt. Frem til båndopptaket blir slettet, vil det også være innelåst uten at andre enn meg har tilgang til dem. Båndopptakeren er også av den typen at det ikke kan kobles til internett. I det transkriberte intervjuet vil navn og andre kjennetegn anonymiseres. Kun jeg og min veileder har tilgang til dette. De deler av intervjuet som blir brukt i oppgaven, skal skrives sånn at de ikke kan spores tilbake til deg. Både jeg og min veileder er underlagt taushetsplikt. Prosjektet vil imidlertid ikke bli meldt til NSD da det ikke lagres personopplysninger.

Kontakt informasjon

Dersom du har spørsmål eller ønsker mer informasjon om prosjektet, kan du ringe meg på tlf. 47613447, eller sende en e-post til tale.thorgrimsen@gmail.com. Du kan også kontakte min veileder Kari Bergset (HVL) på telefonnummer 57676265/ 4547460 eller e-post Kari.Bergset@hvl.no.

Du kan også kontakte HVL sitt personvernombud på tlf; 55 58 76 82

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BSV5-300 Bacheloroppgåve

Predefinert informasjon

Startdato:	13-05-2020 13:17	Termin:	2020 VÅR
Slutt dato:	20-05-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BSV5-300 1 BO 2020 VÅR		
Intern sensor:	Magne Eikås		

Deltaker

Navn:	Tale Kualheim Thorgrimsen
Kandidatnr.:	402
HVL-id:	236359@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10535	Inneholder besvarelsen	Nei
Egenerklæring *:	Ja	konfedensielt	
		materiale?:	

Jeg bekrefter at jeg har ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei